

Interregionale samenwerking: niet alleen een kwestie van structuren

Het doel van deze factsheet is het delen van de ervaringen die in het land zijn opgedaan en het geven van handvatten voor operationeel leidinggevend en informatiemanagers om informatiegestuurd op te treden tijdens interregionale incidenten. Deze factsheet biedt ideeën voor eenvoudige stappen die interregionale informatie-uitwisseling en daarmee interregionale samenwerking bevorderen. Het is een vervolg op de kennispublicatie GRIP-regeling: 1 t/m 5 en GRIP Rijk (2014) en de factsheet GRIP: flexibel of rigide? (2015).

Interregionale samenwerking vanuit de structuurbenadering

In het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming 2016 worden vijf niveaus binnen de GRIP-structuur vermeld. GRIP 1 en GRIP 2 zijn regionale operationele opschalingen. GRIP 3 is een bestuurlijke opschaling in één gemeente en GRIP 4 voor meerdere gemeenten in één regio. Voor een interregionaal incident is dit GRIP 5. Opschaling naar GRIP 5 gebeurt uitsluitend als daartoe bestuurlijke noodzaak aanwezig is. Voor het afkondigen van GRIP 5 is een expliciet besluit van de voorzitters van de betrokken veiligheidsregio's vereist. Wat gebeurt, is dat de veiligheidsregio's gezamenlijk de interregionale incidentbestrijding ter hand nemen, waarbij één veiligheidsregio de bestuurlijke en operationele afhandeling coördineert. Is er wel sprake van een duidelijk aanwijsbaar brongebied dan is de regel dat de bronregio de coördinatie op zich neemt. Is er geen duidelijk brongebied, dan neemt de regio die gezien de aard van het incident het best is toegerust, de coördinatie op zich.

Maar hoe verhouden deze structuren zich tot de praktijk en hoe geef je interregionale coördinatie nu op operationeel niveau vorm? In de praktijk van alledag krijgen we te maken met incidenten waarbij wel operationeel samengewerkt moet worden, maar waarbij geen bestuurlijk coördinatievraagstuk is of bepaalde structuren alleen maar het operationele proces in de weg staan. Hoe gaan we hiermee om?

Interregionale samenwerking in de praktijk

Incidenten zijn niet altijd het probleem van één regio. Stelt u zich het volgende scenario voor: er is brand in een passagierstrein op een brug tussen twee regio's. Wat doet u? Neemt uw regio de regie of krijgt uw buurregio deze? Schaalt u allebei op naar hetzelfde GRIP-niveau? Verzint u een tussenoplossing in overleg met uw buurregio? Welke tussenoplossing zou dit dan zijn? Een goede interregionale samenwerking en heldere afspraken hierover kunnen een wereld van verschil maken bij het bestrijden van het incident.

Scenario's en tips voor interregionale samenwerking

Het is bij een interregionaal incident van belang te onderkennen om welk type incident het gaat. Dit geeft een eerste inschatting van de mogelijke omvang van de coördinatie en dus de gezamenlijke informatiebehoefte.

In de praktijk zijn er vier scenario's voor interregionale samenwerking te onderscheiden. Bij elke situatie zijn een aantal tips vanuit de praktijk geformuleerd.

Uitgangspunten hierbij zijn:

Rolverdeling

1. De coördinatie ligt in principe bij de bronregio.
2. Het is nuttig een gezamenlijk bovenregionaal team te formeren voor GRIP 5-incidenten waarbij er sprake is van één of meerdere van de volgende criteria:
 - › Het effect strekt zich uit over meer dan drie veiligheidsregio's.
 - › Er is geen duidelijk brongebied aan te wijzen.
 - › Er is sprake van complexe operationele vraagstukken.
 - › Er is sprake van een nadrukkelijke betrokkenheid van één of meerdere landelijke functionele keten(s).Bij bovenregionale incidenten waarbij niet aan één van deze voorwaarden is voldaan, kan doorgaans volstaan worden met het uitwisselen van liaisons tussen de betrokken regio's.
3. Interregionale coördinatie zal zich vooral op operationeel niveau afspelen. Bestuurlijk zal het zich concentreren op een gezamenlijke duiding en onderling afgestemde communicatie.

Procesafspraken

1. Uit de regionale dagelijkse praktijk voor GRIP volgen de procedures voor coördinatie, informatiemanagement en de praktische invullingen van GRIP 5.
2. Er wordt niet enkel vertrouwd op systemen. In complexe situaties – wat interregionale incidenten meestal zijn – kan de mondelinge duiding door een liaison en/of het mondeling contact tussen operationeel leiders, de effectiviteit van de incidentenbestrijding aanzienlijk vergroten. Alleen op non-verbale communicatie blindvaren maakt het risico op afstemmingsfouten groot.
3. Informatiemanagement en leiding en coördinatie horen bij elkaar. Deze processen dienen daarom op dezelfde wijze te worden gestructureerd.
4. Buurregio's informeren elkaar bij een GRIP-opstapeling, zodat een eventuele effectregio ook haar eigen opschalingsbehoefte kan inschatten. Zodra een effectregio ook opschaaft naar GRIP vanwege hetzelfde incident, koppelt deze dit terug aan de bronregio. De calamiteitencoördinatoren en operationeel leiders vervullen hierin een sleutelrol.
5. Benoem expliciet de aspecten waarop interregionale coördinatie noodzakelijk is.

Voorbeeld interregionaal Incident: grote natuurbrand in april 2014 op de grens tussen twee regio's.

Informatiemanagement

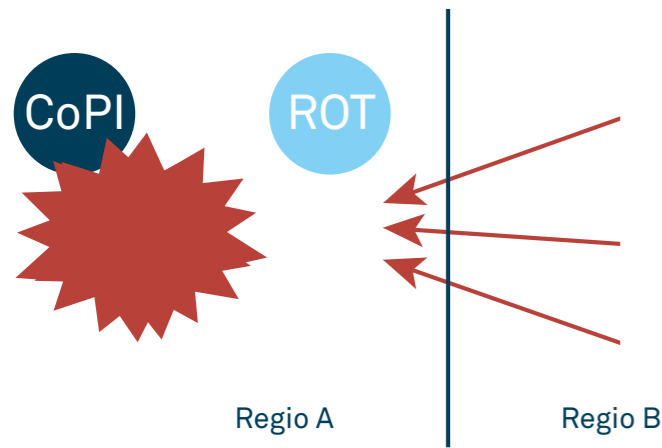
1. Elke regio blijft zelf regie voeren op haar regionaal totaalbeeld. Zo kan een regio haar reguliere verantwoordelijkheid richting bestuur blijven waarmaken.
2. Er wordt vanuit een gezamenlijk totaalbeeld gewerkt. Elke opgeschaalde regio maakt haar eigen activiteit aan in LCMS. Door het importeren van elkaars relevante tabbladen ontstaat een gezamenlijk totaalbeeld.
3. Een veiligheidsregio heeft ook altijd behoefte aan een regio-specifiek beeld, naast de generieke informatie die voor alle betrokken veiligheidsregio's relevant is.

Interregionale afstemming

1. De processen die vooral voor bovenregionale coördinatie tussen regio's in aanmerking komen zijn:
 - > Beeldvorming (informatiemanagement) en duiden van een gezamenlijk totaalbeeld t.b.v. leiding en coördinatie.
Regio's hebben een goed beeld van wat er speelt in de eigen regio, maar hebben niet het totaalbeeld voorhanden. Het LOCC genereert in sommige gevallen een totaalbeeld uit de beelden van diverse partijen. Van belang is dat daarbij een goede duiding van de regio's is verwerkt.

- > Oordeels- en besluitvorming (scenariodenken).
Overkoepelende scenarioplanning voor alle regio's gezamenlijk. Dit is ook belangrijk voor de dreigingsfase (bijv. hoog water en continuïteit), niet enkel de incidentfase.
 - > Communicatie (handelingsadviezen en duiden van de situatie naar bevolking en bestuur). Doel is te voorkomen dat regio's verschillende incident-duiding en adviezen gaan geven aan burgers en daarmee onduidelijkheid en onrust veroorzaken.
 - > Resource management (gecoördineerd inzetten van capaciteiten en verdelen en regelen van schaarse middelen).
2. Neem in de regionale crisisteams vanaf GRIP 4 standaard de interregionale invalshoek mee in bovenstaande processen.
 3. Naast de processen is er ook nog een bovenregionale behoefte om koppelvlakken naar externe partijen te harmoniseren of te combineren:
 - > Eén loket of afstemmingspunt tussen de algemene keten en de functionele ketens die in een specifiek incident met meer regio's te maken hebben.
 - > Operationele vraagbaak (kennis over bijzondere incidenten en koppelpunt naar expertisecentra).

Vier verschillende soorten scenario's voor interregionale samenwerking:

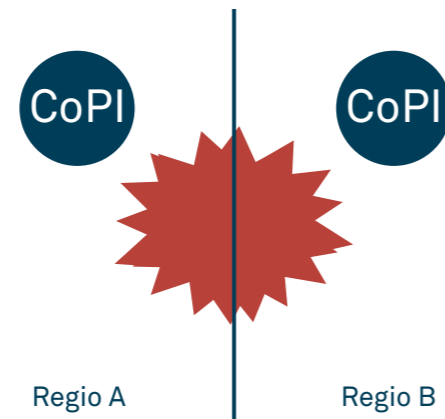
Scenario 1: Grootchalige bijstand (monitoren)

Bijvoorbeeld: de vuurwerkramp, poldercrash, scheepsbrand Scheveningen

- > Vooral operationele coördinatie.
- > Bijstandsverlenende regio's willen vooral kunnen meelezen met de voortgang van het incident.

Tips:

1. De bijstandsverlenende regio's die geen buurregio zijn ook toegang verlenen tot de activiteit in LCMS.

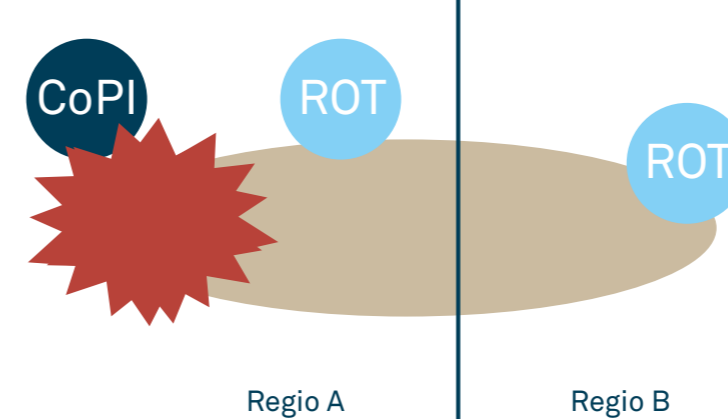
Scenario 2: Incident op regiogrens (plaatselijk samenwerken)

Bijvoorbeeld: natuurbrand Veluwe, brand Heinenoordtunnel, treinbrand IJsselbrug

- > Behoeftte aan inzicht in informatie van buurregio.
- > Vaak ook behoefte aan een gezamenlijk middel voor spraakcommunicatie.

Tips:

1. Aanmaken van twee activiteiten in LCMS (i.v.m. behoud van de regio over de eigen informatie). Afstemming beeld via het importeren van elkaars beelden in LCMS.
2. Het gebruik maken van een gezamenlijk spraakkanaal (LMG-kanaal C-2000).
3. Nadrukkelijk aandacht voor de afstemming van de communicatie (zowel ter plekke als via sociale media en naar het bestuur).

Scenario 3: Effecten gaan naar buurregio (samenwerking bron/effectregio)

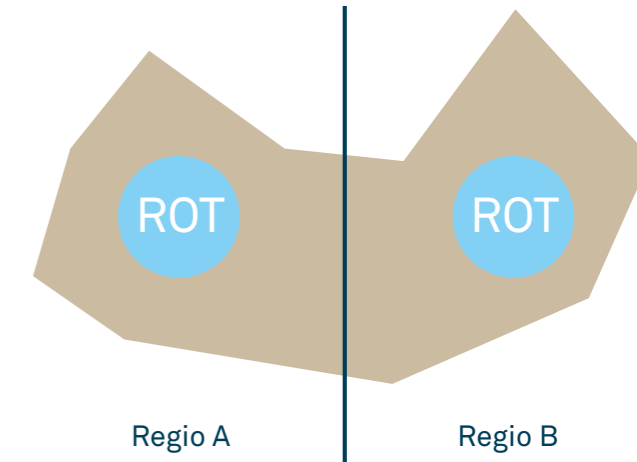
Bijvoorbeeld: Moerdijk 1, cacao-brand

- > Nadrukkelijke operationele afstemmingsbehoefte.
- > Bestuurlijke afstemmingsbehoefte (GRIP 5 is mogelijk): Afstemming communicatiemanifest.

Bijzondere variant: ramp op afstand (bijvoorbeeld ernstig ongeval bus met schoolkinderen in een andere regio). Gezamenlijk totaalbeeld erg belangrijk.

Tips:

1. I.v.m. capaciteit de regionale en interregionale coördinatie in een regio bij aparte leidinggevendenden neerleggen. Bij complexe incidenten waarbij aan bepaalde criteria wordt voldaan formeren van een interregionaal team (pag. 2, Rolverdeling punt 2).
2. Het als effectregio afvaardigen van een liaison naar het ROT van de bronregio.
3. Aanmaken van twee activiteiten in LCMS (i.v.m. behoud van de regio over de eigen informatie). Afstemming beeld via het importeren van elkaars (situatie)beelden in LCMS.
4. Bij drie of meer regio's: overweeg het LOCC te vragen te ondersteunen met interregionaal totaalbeeld in een landelijke activiteit.
5. Naast de informatie die voor alle regio's relevant is in het landelijk incident ook nadrukkelijk de gezamenlijke knelpunten en prioriteiten expliciet weergeven.
6. Ramp op afstand: elkaar leesrechten geven voor het betrokken incident in LCMS.

Scenario 4: Geen brongebied (samenwerken zonder duidelijke bronregio)

Bijvoorbeeld: dreigende overstrooming

- > Bij meer dan drie regio's landelijke activiteit?

Tips:

1. Kan bij een beperkt aantal ROT's ook volstaan worden met uitwisseling liaisons?
2. Bij complexe incidenten waarbij aan bepaalde criteria wordt voldaan formeren van een interregionaal team (pag. 2, Rolverdeling punt 2).
3. Iedere regio werkt in haar eigen LCMS-activiteit. Landelijk kan het LOCC ondersteunen door een landelijke activiteit aan te maken en te onderhouden.
4. Naast de informatie die voor alle regio's relevant is in het landelijk incident ook nadrukkelijk de gezamenlijke knelpunten en prioriteiten expliciet weergeven.

Meer informatie

Voor meer informatie over interregionale samenwerking kunt u contact opnemen met het netwerk Netcentrisch Werken, e-mail netcentrischwerken@ifv.nl.

Instituut Fysieke Veiligheid
Netcentrisch Werken
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
www.ifv.nl
026 355 24 00

